

Malların Asur'da satın alınması

Ticaretin asıl amacı, Anadolu'ya satılmak üzere kalay, yünlü kumaşlar ve lapiz lazuli göndermek ve karşılığında direkt ya da dolaylı yoldan gümüş ve altın alarak bunları Asur'a geri göndermektir. Anadolu'da yaklaşık %90'ı bakır ve %10'u kalaydan oluşan bir alaşım olan tunçun üretimi için en önemli madde olan ve esasen Orta Asya'dan çıkarılan kalay Asur'a muhtemelen Elamlı kervanlar tarafından Susa'dan getiriliyordu. Nadir bir referansın da belirttiği gibi "Aşağı Ülke"den (Orta Dicle'nin doğusunda kalan ve Susa'dan gelen kervan yolunun geçtiği bölge) gelen kervanların geciktiği zamanlar dışında, kalay her zaman mevcuttu. Asur'da gümüş karşılığı alınırdı ve her biri yaklaşık 5 kg ağırlığında olan levhalar halinde getirilirdi. Fiyatı genellikle 1 şekel gümüşe karşılık 16 ya da 14 şekel kalay oranında oldukça standard hale getirilmişti ama arada arzdaki değişikliklere bağlı dalgalanmalar da olabiliyordu.

Miktar belirtmek oldukça zor olsa da her yıl bu metalden birkaç tonun Anadolu'ya gönderildiği açıktır. Kalayla aynı bölgeden gelen ve Asur'daki "Belediye Binası"ndan elde edilen lapis lazuli ise 500 gr ya da 1 kg arasında değişen mütevazı miktarlarda getirilmekteydi.

Ticareti yapılan kumaşların neredeyse tamamı yünlüydü ve ketenden yapılan kumaşlar nadirdi. Yünlü kumaşlar, tekstil endüstrisinin uzun bir geleneğe ve yüksek kaliteye sahip olduğu Mezopotamya'nın iyi tanınan ürünlerindendi. Görünüşe göre kumaşların çoğu Asur'a Babil'den ithal edilmekteydi. Fakat, tüccarların eşleri tarafından, hiç şüphesiz kızları ve kadın kölelerinin de yardımıyla, yürütülen ve ev endüstrisine bağlı yerli bir Asurlu kumaş üretimi de söz konusuydu. Asıl tüccarlar tarafından düzenlenen kervanlarla ihraç edilen büyük miktarda kumaşın yanı sıra, kadınlar, kervancılar ve çeşitli vatandaşlar da bir kervanla Anadolu'da akrabaları ya da arkadaşları tarafından satılmak üzere birkaç parça kumaş göndererek para kazanmaya çalışırdı. Bu durum kumaşların önemini artırmıştır. Belgelerde ara sıra karşılaştığımız, kalay ihracını ve Anadolu'da yapılan yerel kumaşların ticaretini sınırlandırarak Asur'dan kumaş ihracını teşvik etmek üzere alınan önlemler de buna işaret etmektedir.²

Kumaşların kaynağını, tarzını ve "kraliyet kalitesi" ile "düşük kalite" arasında değişen kalitesini betimleyen isim ve terimlerin çokluğundan tekstil ürünlerinde büyük bir çeşitlilik olduğu anlaşılmaktadır. Fakat renklerle ilgili atıflar oldukça nadirdir.³ İsimleşmiş sıfatların da (ör. *raqqatum*, "ince bir kumaş") dahil olduğu bazı kumaş isimleri başka dönemlerden bilinmekteyse de diğer birçok kumaş ismi başka yerden tanınmamaktadır. Abarne şehrinin adını alan "Abarneli" gibi bazı isimler, bir şehir ya da bölge isminden türetilmiştir. Kumaşlar aynı zamanda belirli bir şehir ya da bölgeye ait olmaları dolayısıyla da adlandırılabilir; "Şubarum'un" (Asur'un kuzeydoğusundaki bölge) ya da "Akadlıların" kumaşları gibi. Bu tür adlar genellikle bu kumaşların belli bir şehir ya da bölgeye ait olan ve başka bir yerde de yeniden üretilebilecek özellikler gösterdikleri anlamına gelmektedir. "Abarne" kumaşları Asur'daki kadınlar tarafından üretilmekteydi. Kendilerine özgü özellikleri bilinmeyen "Akadlıların kumaşları" ise Akad'dan (Babil) ithal edilmekteydi ve meşhur bir mektup bize "ülkelerinde isyan olduğu için Akadlılar Şehre gelemediklerinden" bir zamanlar bu kumaşların bulunamadığını anlatmaktadır.

Bir tüccarın, bir kadına, yapılmasını istedikleri konusunda talimatlar verdiği aşağıdaki mektuptan (TC 3, 17) da anlaşıldığı gibi, Asur'da kumaş üretimi oldukça gelişmişti:

"Bana gönderdiğin ince kumaş gibilerini yapmalı ve Assur-idi ile bana göndermelisin. Ben de sana (parça başına) ? mina gümüş göndereceğim. Kumaşın bir tarafını makasla kesmek değil çarpmak gerekir. Eğriliği yakın olmalıdır. Parça başına bana daha önce gönderdiğin kumaşlardakinden 0.5 kg daha fazla yün ekle. Ama yine de ince kalmalı! Diğer tarafı sadece hafifçe çarpılmalı. Eğer hala yünlü ise kutanum gibi kesilmeli. Bana gönderdiğin Abarne kumaşına gelince, bana bir daha böylesini gönderme. Bunlardan bir tane yaparsan, ben oradayken giydiklerim gibi yap. İnce kumaşlar (yapmayı) beceremezsen, orada bunlardan çok satıldığını duydum, (onları) al ve bana gönder. Senin yaptığın bitmiş bir kumaş 4.5 metre uzunluğunda ve 4 metre genişliğinde olmalı."

En fazla miktarda ve en sık ihraç edilen kumaş çeşidi *kutanum*'du. *Kutanum*, tahminen standart ölçülerde yapılan (yukarıda aktarılan mektup 1.5 metreye 4 metre kumaşlar sipariş ediyor) yünlü bir kumaşa verilen addı.⁴ Muhtemelen kolaylıkla bir elbiseye dönüştürülebilir ya da elbise yapımında kullanılabilir. Boyutlarına bakıldığında, ara sıra belgelerde bu kumaşın parçalarından bahsedilmesi ve başta elbiseler olmak üzere başka ürünlerin de *kutanum*'dan yapılmış olması ya da *kutanum* özellikleri taşıması şaşırtıcı değildir. Bu tür kumaşların yanı sıra, iplikli kıyafetlerle de karşılaşmaktayız. Fakat, bu ikisi arasındaki fark her zaman veterince çok değildir. Ben, Asur'da...

Malların Asur'da satın alınması

Ticaretin asıl amacı, Anadolu'ya satılmak üzere kalay, yünlü kumaşlar ve lapiz lazuli göndermek ve karşılığında direkt ya da dolaylı yoldan gümüş ve altın alarak bunları Asur'a geri göndermektir. Anadolu'da yaklaşık %90'ı bakır ve %10'u kalaydan oluşan bir alaşım olan tunçun üretimi için en önemli madde olan ve esasen Orta Asya'dan çıkarılan kalay Asur'a muhtemelen Elamlı kervanlar tarafından Susa'dan getiriliyordu. Nadir bir referansın da belirttiği gibi "Aşağı Ülke"den (Orta Dicle'nin doğusunda kalan ve Susa'dan gelen kervan yolunun geçtiği bölge) gelen kervanların geciktiği zamanlar dışında, kalay her zaman mevcuttu. Asur'da gümüş karşılığı alınırdı ve her biri yaklaşık 5 kg ağırlığında olan levhalar halinde getirilirdi. Fiyatı genellikle 1 şekel gümüşe karşılık 16 ya da 14 şekel kalay oranında oldukça standard hale getirilmişti ama arasıra arzdaki değişikliklere bağlı dalgalanmalar da olabilirdi.

Miktar belirtmek oldukça zor olsa da her yıl bu metalden birkaç tonun Anadolu'ya gönderildiği açıktır. Kalayla aynı bölgeden gelen ve Asur'daki "Belediye Binası"ndan elde edilen lapis lazuli ise 500 gr ya da 1 kg arasında değişen mütevazı miktarlarda getirilmekteydi.

Ticareti yapılan kumaşların neredeyse tamamı yünlüydü ve ketenden yapılan kumaşlar nadirdi. Yünlü kumaşlar, tekstil endüstrisinin uzun bir geleneğe ve yüksek kaliteye sahip olduğu Mezopotamya'nın iyi tanınan ürünlerindendi. Görünüşe göre kumaşların çoğu Asur'a Babil'den ithal edilmekteydi. Fakat, tüccarların eşleri tarafından, hiç şüphesiz kızları ve kadın kölelerinin de yardımıyla, yürütülen ve ev endüstrisine bağlı yerli bir Asurlu kumaş üretimi de söz konusuydu. Asıl tüccarlar tarafından düzenlenen kervanlarla ihraç edilen büyük miktarda kumaşın yanı sıra, kadınlar, kervancılar ve çeşitli vatandaşlar da bir kervanla Anadolu'da akrabaları ya da arkadaşları tarafından satılmak üzere birkaç parça kumaş göndererek para kazanmaya çalışırdı. Bu durum kumaşların önemini artırmıştır. Belgelerde ara sıra karşılaştığımız, kalay ihracını ve Anadolu'da yapılan yerel kumaşların ticaretini sınırlandırarak Asur'dan kumaş ihracını teşvik etmek üzere alınan önlemler de buna işaret etmektedir.²

Kumaşların kaynağını, tarzını ve "kraliyet kalitesi" ile "düşük kalite" arasında değişen kalitesini betimleyen isim ve terimlerin çokluğundan tekstil ürünlerinde büyük bir çeşitlilik olduğu anlaşılmaktadır. Fakat renklerle ilgili atıflar oldukça nadirdir.³ İsimleşmiş sıfatların da (ör. *raqqatum*, "ince bir kumaş") dahil olduğu bazı kumaş isimleri başka dönemlerden bilinmekteyse de diğer birçok kumaş ismi başka yerden tanınmamaktadır. Abarne şehrinin adını alan "Abarneli" gibi bazı isimler, bir şehir ya da bölge isminden türetilmiştir. Kumaşlar aynı zamanda belirli bir şehir ya da bölgeye ait olmaları dolayısıyla da adlandırılabilirdi; "Şubarum'un" (Asur'un kuzeydoğusundaki bölge) ya da "Akadlıların" kumaşları gibi. Bu tür adlar genellikle bu kumaşların belli bir şehir ya da bölgeye ait olan ve başka bir yerde de yeniden üretilebilecek özellikler gösterdikleri anlamına gelmektedir. "Abarne" kumaşları Asur'daki kadınlar tarafından üretilmekteydi. Kendilerine özgü özellikleri bilinmeyen "Akadlıların kumaşları" ise Akad'dan (Babil) ithal edilmekteydi ve meşhur bir mektup bize "ülkelerinde isyan olduğu için Akadlılar Şehre gelemediklerinden" bir zamanlar bu kumaşların bulunamadığını anlatmaktadır.

Bir tüccarın, bir kadına, yapılmasını istedikleri konusunda talimatlar verdiği aşağıdaki mektuptan (TC 3, 17) da anlaşıldığı gibi, Asur'da kumaş üretimi oldukça gelişmişti:

"Bana gönderdiğin ince kumaş gibilerini yapmalı ve Assur-idi ile bana göndermelisin. Ben de sana (parça başına) ? mina gümüş göndereceğim. Kumaşın bir tarafını makasla kesmek değil çarpmak gerekir. Eğriliği yakın olmalıdır. Parça başına bana daha önce gönderdiğin kumaşlardakinden 0.5 kg daha fazla yün ekle. Ama yine de ince kalmalılar! Diğer tarafı sadece hafifçe çarpılmalı. Eğer hala tüylü ise kutanum gibi kesilmeli. Bana gönderdiğin Abarne kumaşına gelince, bana bir daha böylesini gönderme. Bunlardan bir tane yaparsan, ben oradayken giydiklerim gibi yap. İnce kumaşlar (yapmayı) beceremezsen, orada bunlardan çok satıldığını duydum, (onları) al ve bana gönder. Senin yaptığın bitmiş bir kumaş 4.5 metre uzunluğunda ve 4 metre genişliğinde olmalı. "

En fazla miktarda ve en sık ihraç edilen kumaş çeşidi *kutanum*'du. *Kutanum*, tahminen standart ölçülerde yapılan (yukarıda aktarılan mektup 4.5 metreye 4 metre kumaşlar sipariş ediyor) yünlü bir kumaşa verilen addı.⁴ Muhtemelen kolaylıkla bir elbiseye dönüştürülebilir ya da elbise yapımında kullanılabilirdi. Boyutlarına bakıldığında, ara sıra belgelerde bu kumaşın parçalarından bahsedilmesi ve başta elbiseler olmak üzere başka ürünlerin de *kutanum*'dan yapılmış olması ya da *kutanum* özellikleri taşıması şaşırtıcı değildir. Bu tür kumaşların yanı sıra, dikilmiş kıyafetlerle de karşılaşmaktayız. Fakat, bu ikisi arasındaki fark her zaman yeterince açık değildir. Bazı özel isimler, tüccarların da giydiği ve az miktarlarda karşımıza çıkan pahalı parçalar arasında bulunan kıyafetlere verilen adlar olmalıdır. Asur'da satın alınan bir